Bucharest, Romanian Government and European Commission, 1997.

Gulyás László: *Két régió – Felvidék és Vajdaság – sorsa az Osztrák–Magyar Monarchiától napjainkig.* Budapest, Hazai Térségfejlesztő Rt, 2005.

Hardi Tamás: *Az államhatárokon átnyúló régiók formálódása.* – Magyar Tudomány. 9. 2004, pp. 991–1001. .

Horváth Gyula: *Strukturális politika és a kelet-közép-európai régiók.* – Területi Statisztika, 2004, 3. pp. 236–251.

Horváth Gyula (szerk.): *Székelyföld. Budapest–Pécs.* Dialóg-Campus Kiadó. A Kárpát-medence régiói 1., 2003.

Horváth Gyula (szerk.): *Dél-Szlovákia. Budapest–Pécs,* Dialóg-Campus Kiadó. A Kárpát–medence régiói 2., 2004.

Illés Iván: *Közép- és Délkelet-Európa az ezredfordulón. Átalakulás, integráció, régiók.* Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2002.

Ianoş, Ioan.: *Less-favoured areas and regional development in Romania.* In: Horváth, Gy. (Ed.): *Regions and Cities in the Global World.* Pécs, Centre for Regional Studies, HAS, 2000, pp. 176–191.

Novotny Gábor: *Határon átnyúló regionális hálózatok Európában.* Pécs, Pécsi Tudományegyetem, Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola. PhD-értekezés, 2003.

Regular Report 1999 from the Commission on Romania's Progress Towards Accession. Brussels, European Commission.

Vincze Mária: *Régió- és vidékfejlesztés. Elmélet és gyakorlat.* Kolozsvár, Egyetemi Kiadó, 2000.

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv készítésének tapasztalatai (NSRK 2007–2013)

FARAGÓ LÁSZLÓ

Több okból is fontosnak tartom, hogy a Romániai Magyar Közgazdász Társaság tagjai megvitassák a magyar II. Nemzeti Fejlesztési Terv, azaz a Nemzeti Stratégiai Referenciakeret (NSRK) és az operatív programok (OP-k) készítésének tapasztalatait. Egyrészt véleményem szerint a közgazdász társadalom nem fordít kellő figyelmet a tervezés tudományos és módszertani megalapozására, így a konkrét gyakorlat számos hiányosságot mutat. Pedig a közszféra fejlesztési forrásainak csaknem egésze e tervezési folyamatban kerül elosztásra, így e tevékenység, ezek a tervek középtávon meghatározóak. 2007–2013 között mintegy 15 000 milliárd fejlesztési forrást irányoznak elő ezek a tervek. Nem mindegy, hogy végrehajtásukkal milyen jövőt hozunk létre. Másrész a Romániában élő kollégáink számára azért is hasznosak a Tizek, és elsősorban a magyar tapasztalatok, mert mint leendő tagállam számára, az EU ugyanazokat a követelményeket támasztja, s hasonló kihívásokra, hasonló körülmények között kell választ adnunk.

1. Országos és nemzeti (EU-s) tervek

A rendszerváltást követő elbizonytalanodás után[1] ma már számos makroszintű tervet készítünk. A korábbi magyar gyakorlatban kialakult tervek mellett ma az Európai Unió „számára" is készülnek tervek, de a két rendszer harmonizálása még várat magára.

Készül OFK, OTK, OTrT, NFT, NSRK, NAVT, FFNS, NFS, NRP és hadd ne soroljam tovább. Ezen rövidítések mindegyike országos szintű tervet takar, és úgy gondolom, sokan vannak úgy, hogy még a rövidítések kifejtése is gondot okoz, nemhogy a különböző tervdokumentumok tartalma és egymáshoz való viszonyának az értelmezése.

Az országos jelzővel ellátott terveket a magyar kormány „saját használatra" készíti, és a fontosabbakat az országgyűlés fogadja el. Most először készül Magyarországon Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK), amely az ország hosszú- és közép távú fejlesztési céljait, prioritásait határozza meg. E koordinatív keretdokumentumot a kormány 2005 őszén nyújtja be a parlament elé elfogadásra. Elkészült a II. Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK), amely a területfejlesztés alapdokumentuma. Van Országos Területrendezési Tervünk (OTrT), amely az ország területfelhasználását szabályozza és törvényi formában az országgyűlés fogadta el.

Mint az EU „teljes jogú"[2] tagja jogosultak vagyunk a strukturális alapok és a Kohéziós Alap támogatására. De, mint köztudott, a támogatások nem alanyi jogon járnak, hanem az EU

[1] Sokan úgy vélték, hogy a közép távú fejlesztési tervezés a szocialista társadalmi-gazdasági rend differencia-specifikája, és a „kapitalista" rendben az állam szerepe e téren nagyon csekély. Ma már mindenki számára világos, hogy mind a magán-, mind a közszférában széles körű tervezés folyik, csak azok racionalitása különböző.

2 Sok tekintetben nem vagyunk még az EU 15-ökkel egyenrangúak. Korlátozzák a magyar munkaerő szabad áramlását, a magyar földművelő kevesebb támogatáshoz juthat, mint nyugat-európai versenytársa stb.

Bizottsága által is elfogadott tervek megvalósításához vehetjük igénybe azokat. Így Nemzeti Stratégiai Referenciakeretet és annak megvalósítására operatív programokat kell készítenünk, amelyeknek számos uniós és hazai tervvel összhangban kell lenniük. A Lisszaboni Stratégia teljesítésére Nemzeti Reformprogramot (NRP) kell készítenünk, amit aktuálisan Nemzeti Akciótervnek (NAP) hívunk. A környezetpolitikának, a göteborgi elveknek megfelelően el kell készítenünk a Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégiáját (FFNS). A közös agrárpolitikát szolgáló Európai Mezőgazdasági Alap a Vidék Fejlesztéséért (EMVA) támogatásának az igénybevételéhez Nemzeti Agrár Vidékfejlesztési Tervet (NAVT) készítünk. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia nemzeti dokumentuma (NFS) a kohéziós politikát éppen úgy hivatott szolgálni, mint a Lisszaboni Stratégiát. A tervdokumentumok funkciómegosztása és koordinálása nem csak Magyarországon okoz gondot, hanem az EU szabályozásában és útmutatóiban sem egyértelműen tisztázott, így számos tervezési dilemmával találkozunk.

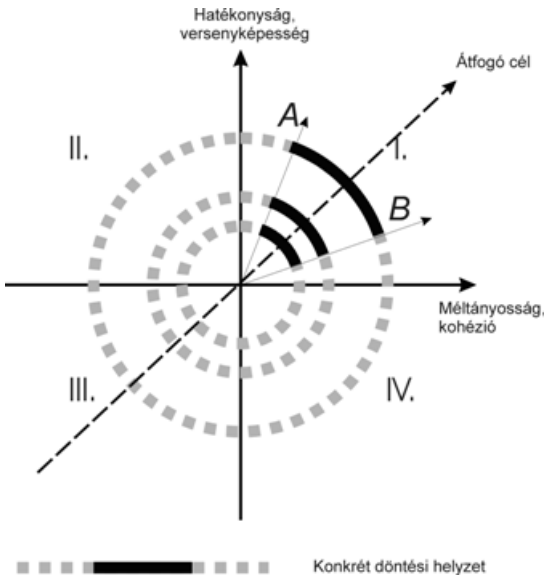
2. Tervezési dilemmák

A politikusok és tervezők számára gondot jelent, hogy változnak az Unió prioritásai, a támogatásokhoz való hozzáférés szabályai, de e mozgó célponthoz igazodva már készíteni kell a terveket. Számos általános szakmai és konkrét megvalósíthatósági kérdést vet fel a Lisszaboni és Göteborgi Stratégia és a kohéziós politika integrálása.

A Lisszaboni Stratégia és a kohéziós politika viszonya

Az Unió számára nagy kihívást jelent a versenyképesség és a belső kohézió egyidejű erősítése. Mivel a Lisszaboni Stratégiában foglaltak megvalósításának nincs anyagi eszközrendszere, így a kohéziós politikát szolgáló alapokat is a versenyképesség és a foglalkoztatás növelésének támogatására kell összpontosítani. Kétségtelen, hogy a makrogazdasági stabilitás, a strukturális és adminisztratív reformok a kohéziós politika sikerének is előfeltételei, de tudjuk, hogy a hatékonysági (versenyképességi) és méltányossági (kohéziós, szolidaritási) szempontok egyidejű teljesítése a gyakorlatban számos nehézségbe ütközik. Adott időben és helyen nehéz összeegyeztetni a szűk gazdasági érdekeket az összetett társadalmi szempontokkal. Nem könnyű megmondani, hogy a versenyre épülő piaci működés rövid- és középtávon hogyan serkenthető semleges állami beavatkozásokkal. A versenyképesség, a külső gazdaságosság javításával úgy kell gyorsítani a fenntartható növekedést, hogy egyidejűleg megvalósuljon a területi és társadalmi integráció.

A területfejlesztési (tervezési) gyakorlatban gondot jelenthet, hogy a konkrét döntéseknél, a „policy" választásoknál (az 1. ábrán az A és B pont közötti választási lehetőség) a fejlettebb területeken történő koncentrált beavatkozások gazdasági szempontból hatékonyabbnak bizonyulnak, mintha a leszakadó területeken szolidaritásból segítjük a rászorulókat, átmenetileg támogatásokkal tartjuk fent a gazdaságtalan termelést. Csak tendenciájában igaz (szaggatott 45 fokos időtengely), hogy ha jó kompromisszumokat kötünk (pl. policentrikus fejlesztés) és megfelelően dinamizáljuk az elmaradottabb térségek erőforrásait, akkor nemcsak a gazdasági összteljesítmény nő, hanem társadalmi és területi szempontból is kiegyensúlyozottabb fejlődés megy végbe.

1. ábra. Hatékonyság-méltányossági trade-off

Nemzeti sajátosságok megjeleníthetősége

Ha a Tizenkettek előcsatlakozási programjait és a Tizek első NFT-it megnézzük, akkor felvetődik a kérdés, hogy mennyiben van lehetőség a nemzeti/területi sajátosságok figyelembevételére az uniós tervek készítésekor. A jelenlegi közösségi támogatási kerettervek, a majdani NSRK-k kinek a stratégiái? Az Unióé, a tagállamoké, a regnáló kormányoké? Tudjuk a pragmatikus választ: az Unió és a nemzetállamok kormányainak közös stratégiái! De kinek a céljai, prioritásai dominálnak?

Régi mondás, hogy aki fizet, az rendel, a cigány annak a nótáját húzza, aki megfizeti. Az Unió nem dolgoz ki cselekvési terveket, de meghatározza a programozási időszak fő céljait, prioritásait. Annak érdekében, hogy ezek megvalósuljanak, pénzügyi kereteket (alapokat) rendel melléjük, és meghatározza azok felhasználási szabályait. A terveket az országok/ré-

giók decentralizáltan készítik, de azoknak követniük kell az uniós szabályokat és elvárásokat. Csak azok a nemzeti prioritások kaphatnak támogatást, kerülhetnek be ezekbe a tervekbe, amelyek az aktuális uniós/európai értékeket képviselik. A kohéziós országok, a kelet-közép-európai országok számára különösen létfontosságúak a strukturális és kohéziós alapok támogatásai, tehát mindenben követniük kell az Unió szabályait és a bürokrácia elvárásait. Ebből következően erős a külső meghatározottság. Ennek megfelelően egységesítési tendenciák érvényesülnek a célokban, a megvalósítás útjaiban, a szabályozási és intézményrendszerekben. Közép-Európa már átélt külső nyomásra történő uniformalizálást, amire nem szívesen emlékezünk. A svédek, finnek és osztrákok csatlakozásukkor érvényesíteni tudták sajátosságaikból következő érdekeiket (lásd 6.cél). A Tizek felvételekor nem hogy erre nem nyílott mód, de a Tizenötöket megillető jogokat is csak korlátozottan kaptuk meg.

Nem egyszerű a közös általános értékek nemzeti partikularizálása. Hogyan valósíthatjuk meg a közös uniós céljainkat a konkrét nemzeti közegekben? A Lisszaboni Stratégiával is támogatott globalizált piacon már a komparatív előnyök sem működnek, hanem a világpiacon megjelenő abszolút versenyképesség számít. Mit jelenthet ez esetben az egyedi, a sajátos megjelenítése, és mit az univerzális/globalizálódó értékekhez és gazdasági trendekhez való igazodás?

Egy biztos, az Európai Unió egyre inkább eléri azt a nagyságrendet, a különbségek olyan nagyok és jellegűek lesznek, hogy egységesen nem lehet kezelni, azonos politika, azonos eszközökkel nem lesz képes működni. Fel kell mérni a különböző területek (pl. CADSES térség, Dél-Kelet-Európa stb.) sajátosságait, meg kell fogalmazni a különböző érdekeket, és azok kölcsönös elfogadása és összeegyeztetett megvalósítása vezethet előre. A régiónkra vonatkozó munkát senki sem végezheti el helyettünk, hanem ezt nekünk kell kezdeményezni és elvégezni, mint az Unió teljes jogú tagjainak. A Tizenötökhöz hasonlóan Európa e régiójában is össze kell fognunk, saját részpolitikát kell kialakítanunk, és érdekérvényesítési csatornákat kell teremtenünk.

A területiség megjelenítése

A tervezés megválaszolatlan alapdilemmája, hogy tér-időtartalom-költség dimenzióból a területiséget ki kell-e emelni és miként. Minden ágazati beavatkozásnak megvan a térbeli vetülete, minden beruházás valamelyik régióban, valamelyik megyében, településen valósul meg. Elégséges-e, hogy parciális szakmai racionalitás alapján szülessenek a döntések, vagy a területiséget/regionalizációt kiemelt szempontként kell-e kezelni?

Véleményem szerint a regionalizáció két kulcsfogalma a feladatmegosztás és a decentralizáció, azaz a hatalom újraosztása. A szubszidiaritás elve alapján megoszthatóak a feladatok területi szintenként, és ehhez igazodva kell kialakítani a területi intézményi struktúrát, kompetenciákat és hatásköröket. A regionalizációnak is csak akkor van értelme, ha valós decentralizációval jár, központi funkciókat delegálnak alsóbb szintekre, és nem regionális szintre koncentrálnak lokális feladatokat. Ennek az átstrukturálásnak a tervezési kompetenciákban is meg kell jelennie. Az alsóbb szintű területi egységeknek nemcsak a tervek végrehajtásában kell szerepet kapniuk, hanem a koncepcionálásban is.

3. Alapvetések

Az „uniós tervek” készítésekor nagyon szűk a nemzeti tervezői mozgástér. A megjelenítendő célok, prioritások, azaz a tervek tartalma, szerkezete a kialakítandó intézményrendszerben meghatározott. Azaz a kohéziós országokban – a pejoratív előjel ellenére – forrásorientált stratégiai (inkrementalista) tervezés folyik. Adott a megszerezhető támogatások felső határa[3], ismert a támogatási intenzitás, ebből kalkulálható a szükséges saját erő, így a tervek teljes pénzügyi kerete. Az Unió különböző politikai irányelvei meghatározzák a programozási időszak aktuális prioritásait, céljait (pl. harmadik kohéziós jelentés), az alapok szabályozása megmondja, hogy milyen tevékenységekre lehet támogatást kapni, és a különböző útmutatók és tájékoztatók részleteiben is megadják a tervezési kereteket. A brüsszeli bürokrácia megköveteli minden „ajánlás” pontos betartását.

A hazai tervdokumentumok (OFK, OTK, OTrT stb.) megadják a magyar elvárásokat, amelyek a tagállam révén egyébként is összhangban vannak az uniós politikákkal. Magyarországon gondot jelent, hogy nincs „tervtörvény”, nincs olyan magas szintű szabályozás, amely megteremti a hazai tervrendszer és az uniós tervek közötti összhangot.

A Közösségi Támogatási Irányelvek (CSG, 2005) explicit módon is kimondja, hogy a kohéziós politika megvalósítását szolgáló terveknek a lisszaboni és a göteborgi követelményeket is teljesíteniük kell, így minden tervezett intézkedésnek közvetlenül vagy közvetve a versenyképesség javítását, a növekedést

[3] Nem lehet több, mint a GDP 4%-a, az Unió programozási időszakra vonatkozó költségvetésének elfogadásakor az abszolút keretszám is adott.

Környezet fejlesztés	Gazdaság fejlesztés	Társadalom fejlesztés	Terület fejlesztés
- Fizikai elérhetőség és a virtuális hozzáférés javítása - A környezet minőségének a javítása - Energiahatékonyság javítása	- K+TF, IKT szektor fejlesztése - Az innováció és a vállalkozóképesség javítása - Az üzleti környezet javítása	- Több munkahely - Képzett társadalom - Egészségesebb társadalom	- Városias térségek és növekedési pólusok fejlesztése - A vidéki térségek gazdasági diverzifikálása - Decentralizáció - Európai területi együttműködés

Operatív programok					
Infrastruktúra-fejlesztési OP	*Versenyképesség javítása OP*	*Környezetvédelmi és energetikai OP*	*Foglalkoztatás-bővítési OP*	*Humán infrastruktúra-fejlesztési OP (ERFA)*	*1. Európai területi együttműködés OP*
1. Fenntarthatóság biztosítása	1. Innovációs intézményrendszer kialakítása	1. Örökségvédelem	1. Aktív társadalom	1. Eü infra. fejlesztése	*2. KMR OP*
2. Hálózatok szerkezet-átalakítása	2. IKT technológiák elterjesztése	2. Vízbázisvédelem	2. Képzett társadalom	2. Oktatási intézményrendszer fejl.	*3. NyDR OP*
3. Elérhetőség javítása	3. Üzleti szolgáltatások fejlesztése	3. Szennyvízprogram	3. Egészséges társadalom		*4. KDR OP*
		4. Hulladék-gazdálkodási pr.	4. Összetartó társadalom		*5. DDR OP*
		5. Alternatív energiahasználat			*6. DAR OP*
		6. Energiahatékonyság			*7. ÉAR OP*
					8. ÉMR OP

és a munkahelyteremtést kell szolgálniuk.

Az NSRK készítésének kiinduló alapját (célok, prioritások) a CSG és az OFK közös nevezője adja. Az operatív programok, a konkrét intézkedések meghatározását az alapok szabályozásai jelentik. Így például a „mono-found" elv alkalmazása, az alapok közötti szűk átjárási lehetőség meghatározó az OP struktúrára. Az, hogy az Európai Mezőgazdasági Garancia és Orientációs Alapot egységesítették, kivonták a kohéziós politika szolgálatából, és a jövőben a közös agrárpolitika alá van rendelve, egyben azt is jelenti, hogy az NSRK nem tartalmazza az agráriummal közvetlenül összefüggő fejlesztéseket.

4. Javaslat az NSRK célstruktúrájára és operatív programjaira

Az alábbi javaslat az MTA Regionális Kutatások Központjának javaslata. De a fentiekben kifejtett szűk mozgástérből következően a kormány terve sem térhet el döntő mértékben ettől, legfeljebb az elnevezések, a megjelölések lehetnek mások. Természetesen alapkérdés, hogy sok vagy kevés OP-t akarunk-e. Az MTA RKK a kevés OP, egyszerű átlátható rendszert támogatja. A tárcák arra törekszenek, hogy mindegyiknek saját OP-je legyen.

A fő prioritási tengelyeket a gazdaság, a társadalom és a környezet fejlesztései adják. Ezekhez tartozó közép távú (2007–2013) célok teljesítését horizontális operatív programok keretében javasoljuk megoldani. De, mivel ezek elsősorban a munkahelyteremtést, a gazdasági növekedést (Lisszaboni Stratégiát) szolgálják, így fontosnak tartottuk, hogy önálló prioritásként megjelenjen a területfejlesztés, amelyet decentralizált regionális operatív programok teljesítenének.

Ismertek a különböző alapokból megszerezhető támogatási arányok. A nagy, országos jelentőségű infrastrukturális projektek finanszírozása a két központi OP keretében a Kohéziós Alapból történne. Ez a teljes támogatások mintegy 35%-át tenné ki. A társadalomfejlesztésre (Európai Szociális Alap) és a humán infrastruktúra fejlesztésére a támogatások mintegy 20%-át javasoljuk fordítani. A központi gazdaságfejlesztés a lehetséges tartalmak miatt csak a támogatások 10%-át kapná, de ez azzal is járna, hogy például a KKV-k támogatása a ROP-ok feladata lenne. Fontos lenne, hogy az összes forrás mintegy 35%-a a decentralizált regionális operatív programok keretében kerüljön felhasználásra. Jelenleg ezt nehezíti, hogy brüszszeli vélemény szerint a regionális intézményrendszer még nem alkalmas a decentralizált végrehajtásra, így ők inkább a ROP-ok központi szintű irányítását javasolják. Véleményünk szerint ez politikai döntés kérdése. Ha a magyar kormány uniós támogatással elkötelezi magát a decentralizáció mellett, akkor a decentralizált végrehajtás intézményi garanciái és személyi feltételei megteremthetőek a hátralévő több mint egy évben.

Rezumatul revistei

Alternativele politicii economice - şansele de aderare a României

JÓZSEF SOMAI

În acest articol autorul face o recapitulare a activităților Asocației Economiștilor Maghiari din România din ultimii ani privind problematica aderării României la Uniunea Europeană. Recapitularea reflectă o bogată activitate ceea ce privește procesul de integrarea. Asociația în perioada 1998 – 2005 a organizat cinci conferințe cu asemenea teme, a editat o carte cu titlul Economia – Regionalizarea Europeană, în revista asociației Forumul Economic mai mult de 30 de studii și articole au apărut referitor la aderare și integrare. Asociația în programul său și în viitor consideră aderarea ca o problemă prioritară.

Căi alternative pentru UE în lumea secolului XXI: Provocări şi posibilităţi noi

MIHÁLY SIMAI

UE nu este o construcție gata făcută, ci un proces de construcție. În primul deceniu al secolului XXI construcția decurge în condiții globale și locale noi. Pentru aceasta schimbările în economia lumii în proces de globalizare, polarizarea demografică, tranziția la o societate și economie bazată pe cunoștințe , noile relații internaționale a autorităților, schimbarea hărții producției globale, apariția noilor concurenți nu sunt doar modificatorii condiției externe a evoluării Uniunii Europene, ci și ai sistemului de relații economice și internaționale și ai relațiilor de interes a statelor membre. Factorii, care determină viitorul Uniunii Europene, analiza mai profundă a condițiilor decisive în șansele de aderare, viitorul Uniunii Europene, schița căilor alternative sunt, din punct de vedere al așteptărilor, de o importanță deosebită pentru noile state membre și pentru țările, care sunt pe pragul aderării și influențează într-o mare măsură șansele lor de aderare.

Strategia Uniunii Europene din Lisabona pentru articolul intitulat: De ce avem nevoie după „schimbare”?

ÁDÁM TÖRÖK

Strategia Uniunii Europene din Lisabona a fost publicată în 2000 și este cunoscută ca programul pentru depunerea bazelor economice și sociale în alăturarea Europei de concurența de peste mare. Despre scopurile originale ale programului mai multe raporturi „la jumătatea timpului” au arătat, că nu pot fi îndeplinite până la data limită, stabilită original pe 2010. Din această cauza în 2005 strategia a fost publicată într-o formă nouă, cu conținut parțial diferit și fără o dată limită strict precizată. Scopurile originale competitive s-au transformat în orientări pentru dezvoltare și într-un program pentru crearea locurilor de muncă. Pe lângă modificarea strategiei articolul pune accent și pe celelalte puncte slabe ale ideii, cum ar fi: conținutul neclar al politicii întreprinderilor mici și mijlocii, caracterul nedesluşit al ideii „să transformăm Europa într-un loc mai bun”, și elementele, care împiedică competitivitatea sistemului juridic și a politicii bugetare.

România pe drumul spre Uniunea Economică şi Monetară (UEM)

SILVIU CERNEA

România îndeplinește majoritatea criteriilor de aderare la UE, însă trebuie să depună în continuare eforturi pentru reducerea decalajului față de țările membre în ceea ce privește indicatorul „PIB/locuitor”. De asemenea, România trebuie să finalizeze convergența structurală, bugetară și monetară. Autorul demonstrează că, în cazul acestei țări, „convergența reală” nu trebuie considerată o condiție, ci mai degrabă un rezultat al aderării la UE. Totuși, este necesar ca, în etapa actuală, autoritățile să se concentreze asupra realizării acestui tip de convergență. Conform demonstrației conținute în lucrare, „convergența nominală” va constitui o prioritate abia în perioada de după aderarea la UE și până la intrarea în UEM. Un rol important

pentru continuarea reformelor și a dezvoltării economice are ajutorul extern, care până în prezent a fost însă redus ca volum și puțin eficace.

Șansele aderării României la Uniunea Europeană

BÉLA KÁDÁR

În expunerea ținută la a XIV-a Connferință pe țară a Asociației Economiștilor Maghiari din România, care a avut loc în zilele 23-25 septembrie a.c. la Odorheiu Secuiesc, președintele Asociației Economiștilor din Ungaria, a prezentat unele aspecte privind șansele de aderare a României la Uniunea Europeană. Referindu-se la istoricul dezvoltării economice a diverselor țări, a scos în evidență că succesele, respective rămânerea în urmă, apariția diferențelor de nivel economic, în măsură mai mică sau mai mare totdeauna a fost influențată parțial de procesele interne, naționale, parțial de porocese externe, internaționale, de condițiile geografice, de factori culturali, de particularitățile politice, de constelația istorică favorabilă sau defavorabilă. Pentru susținerea acestei păreri dă o serie de exemple concrete,ca de pildă consecițele războaielor lui Napoleon, apariția liberei concurențe capitaliste, desființarea treptată a barierelor privind fluxului resurselor, procesul de globalizare etc, care au avut drept efect accelerarea ritmului creșterii economice, aprofundarea relațiilor dintre diferitele țări, extinderea proceselor de civilizație, intensificarea concurenței între țări,regiuni etc.

Se subliniază importanța capacitătii de concurență pentru aderarea a țării. Sub acest aspect se evidențiază rămânerea în urmă a României comparativ cu țările din centrul și sud-estul Europei, fapt pentru care este necesară depunerea de eforturi pentru îmbunătățirea substanțială a capacității de concurență a țării. În această privință rol important revine statului pentru îmbunătățirea structurii economiei țării.

Totodată se subliniază și importanța deosebită a cerințelor pe plan subregional, cu atât mai mult întrucât rămânerea în urmă este accentuată mai ales în acele regiuni care au rol deosebit din punct de vedere al pretențiilor strategice față de România: terminarea trecerii la economia de piață, integrarea europeană, rămânarea în urmă în privința eficienței de funcționare a sistemului instituțional față de alte țări, dezvoltarea infrastructurii etc.

Din punct de vedere al răspunsurilor la provocările privind recuperarea rămânerii în urmă autorul consideră semn pozitiv, trecerea – chiar dacă cu întârziere – peste faza cea mai dificilă la economia de piață, ritm deosebit de ridicat de dezvoltare, stăvilirea inflației, expanziunea în domeniul exportului,reducerea deficitului administrației publice, care toate au dus la creșterea încrederii internaționale față de econiomia română.

După părerea autrorului reducerea, diminuarea rămânerii în urmă va constitui forță motrică importantă pentru România în privința aderării, va avea drept rezultat creșterea aprecierii importanței stretegiei țării, ținând cont de perspectivele orientării Uniunii Europene spre Balcani, cu timpul spre regiunile bogate în resurse de petrol din Orientul apropiat. Ele vor acorda României un rol deosebit de important de transit, asigurându-i totodată venituri importante. Această situție va stimula investițiile de capital străin,atât de necesar în pregătirea aderării,ceeace este în prezent deosebit de modest, comparativ cu alte țări din centrul și sud-estul continentului.

Români în lumina globalizării și integrării în Uniunea Europeană

MARCEL MOLDOVEANU

Reflecțiile asupra locului și rolului României în contextul globalizării și integrării europene trebuie să plece de la evaluarea științifică a noilor dimensiuni ale globalizării și integrării regionale, printr-o mai adâncă radiografie asupra complexității fenomenelor economice și sociale ce confruntă societatea românească, a coordonatelor fundamentale ale evoluției relațiilor internaționale la început de secol și mileniu, și să ia în calcul mutațiile rapide și profunde, care au loc la scara marilor spații geoeconomice și strategice ale lumii.

Trebuie luat în considerare faptul că, în contextul actualului "val al globalizării" – caracterizat prin explozia fluxurilor tehnologice și informaționale și difuzarea acestora la scară planetară, prin liberalizarea comerțului și a capitalului (crearea unui spațiu financiar global), internaționalizarea producției, amplificarea componentei ecologice a dezvoltării și creșterea fără precedent a rolului societăților

transnaționale – economiile cele mai performante s-au dovedit acelea care s-au integrat mai rapid și mai eficient în economia mondială1.

Consider că, în contextul accentuării procesului de globalizare și regionalizare, România trebuie să-și evalueze obiectivele strategice ale relațiilor de cooperare intraregională, printr-un proces de regândire a opțiunilor – pe anumite segmente prin luarea în calcul a interesului național de integrare deplină în structurile europene și euroatlantice, în virtutea necesității obiective de racordare mai rapidă la circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Alături de problema mondială – spunea marele diplomat român de vocație universală, Nicolae Titulescu, ales de două ori consecutiv președinte al Societății Națiunilor – sunt problemele regionale, care formează elementele acesteia, sunt interesele regionale a ceea ce se numește Europa.

Problematica privind locul și rolul României și Ungariei în contextul globalizării și integrării europene trebuie să constituie un perpetuu subiect de analiză și reflecții la nivelul instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale, al colectivelor de cercetare științifică ale Academiilor de Științe din România și Ungaria.

Îmi face o deosebită plăcere să afirm, că în această rațiune a spiritualizării frontierelor, prin cooperare politico-diplomatică, economică, științifică și cultural-umană se înscrie și demersul participanților la cea de a XIV-a Conferință anuală a Economiștilor – manifestare științifică de anvergură națională și internațională, organizată sub egida prestigioasei Asociații a Economiștilor Maghiari din România – cu privire la abordarea multidisciplinară a coordonatelor definitorii ale fenomenului globalizării și integrării regionale și în acest context, a aderării și integrării depline a României și Ungariei la Uniunea Europeană.

Schimbări în domeniul impozitelor din Ungaria după aderarea la Uniunea Europeană din 2004

ZITA BEDŐHÁZI

Sistemul de taxare echitabil si eficient este subiectul etern de discuție al economiei. Teoria încearcă să pună un capăt discuțiilor legate de taxare pe bază a două principii organizatorice. Primul principiu este clădit pe utilitarism, iar al doilea vizează echilibrul între individuali și participanții societății. O parte a funcțiilor economice reprezintă mai nou sarcinile de sprijin financiar și pentru dezvoltarea infrastructurii, necesare pentru a se păstra în competiția întreprinderilor băștinașe pe piața internațională. Sistemul de taxare lipsește întreprinderile și de venituri, pe care – conform funcției – ar putea, să le lase acolo, încredințându-le întreprinderilor. Mulți sunt de părere, că medierea guvernamentală a sarcinilor (retragerea bazelor și reîmpărțirea lor), care pot fi îndeplinite și local, nu este întotdeauna eficientă. Conform particularităților din țările dezvoltate, Ungaria aparține statelor cu cea mai mare însărcinare din punctul de vedere al taxelor. Pentru a putea face pașii de moderare a taxelor și schimbarea structurii către facilitarea competitivității economiei maghiare, a fost nevoie de reformarea acestor sisteme. Aceasta este scopul proiectului, care constă din 13 pași către reducerea taxelor și care face parte din pachetul de reformare cunoscut sub numele de programul de 100 de pași.

Depresiunea Carpatică, ca viitorul macroregiune europeană transnațională – scopurile politicii de coeziune comună

GYULA HORVÁTH

Din punctul de vedere al dezvoltării regiunilor naturale și unităților economice și administrative, care alcătuiesc Depresiunea Carpatică, schimbările politice și transformările economice din anii 1990 au produs procese contradictorii. Cucerirea de spațiu a pieței comerciale, care s-a desfășurat treptat și încărcat cu dificultăți, a rezultat într-o diferențiere puternică în toate economiile naționale. Distrugerea structurii economice anterioare, construcția noii economii au avut alt efect în diferitele regiuni. Diferențele regionale au început, să crească, iar avantajele schimbării sistemului politic arată o plasare regională diferită.

În rândul factorilor, care au un efect benefic asupra reorganizării economiei, trebuie să atribuim un rol important relațiilor de integrare europeană în țările, care au semnat un contract de aderare la Uniunea Europeană în deceniul trecut. Și anume, una dintre cerințele de bază pentru

parteneriatul de aderare a fost, că posibilii membrii trebuie să se pregătească pentru aplicarea unei politici efective de dezvoltare teritorială. Între altele li s-a mai cerut să aplice în politica clor comercială scopuri și instrumente care servesc moderarea diferențelor teritoriale, mai trebuie să fundeze noi instituții și să creeze posibilitățile dezvoltării coeziunii regionale de peste hotare. Rezultatul de distanță a calității de membru al Uniunii poate fi reorganizarea într-o formă modernă a relațiilor de integrare anterioare a Depresiunii Carpatice, care s-au format de-a lungul secolelor. Pentru a obține starea dorită bineînțeles că situația geopolitică a regiunii, din cauza diverselor forme de maturizare pentru integrare dă de lucru nu numai politicienilor și cercetătorilor, dar și economiștilor încă pentru decenii.

Studiul militează lângă crearea macro-regiunii transnaționale din Depresiunea Carpatică. Ia în considerare elementele mai importante din transformarea regională a teritoriului experiențele programelor elementare, care vizează distribuirea sarcinilor de lungă durată a coeziunii, și dă sugestii referitor la posibilele subiecte ale colaborării româno-maghiare cu privință la planificarea de dezvoltare.

Experiența pregătirii Planului al II – lea pentru Dezvoltarea Națională (2007-2013)

LÁSZLÓ FARAGÓ

Dezvoltarea în următoarele șapte (+2) ani a țărilor din estul mijlociu al Europei, care s-au alăturat mai recent sau sunt pe cale să se alăture este, în mare măsură, determinată de felul planului de dezvoltare națională (mai bine zis Rama Referențială a Strategiei Naționale și programe operative), pe care îl pregătesc. Procesul de planificare presupune multe dileme. Modul de îndeplinire simultan a politicii coezive și a strategiei din Lisabona nu este unanim. Experiențele de până acum au arătat că nu există o posibilitate pentru vizualizarea particularităților naționale, Comitetul din Brussel solicită realizarea unor priorități/scopuri uniformizate. Planificarea este orientată spre surse și nu se asimilează organic cu sistemele și practicile de planificare, care s-au format de-a lungul istoriei. Sistemele maghiare vizând scopuri și structurile OP, din cauze practice, arată o tendință spre Direcțiile Strategice ale Comunității. La sfârșitul articolului autorul prezintă sugestiile Centrului de Cercetare Regională al AȘM.

Contents

Alternatives of economical politics - Romania's chances for adhesion

JÓZSEF SOMAI

In this article the author offers a revision of the activities of the Hungarian Economists' Association from Romania regarding the problems of Romania's adhesion to the European Union in the last years. This revision reflects a rich activity of what the process of integration is concerned. From 1998 to 2005 the association has organised five such conferences debating this issue, has published a book entitled European economy and regionalisation. In the Economical Forum magazine have been published more than 30 essays and articles concerning adhesion and integration. In its future life and programme the association considers adhesion as a major problem prior to everything.

Alternative ways of the European Union in the 21st century: New challenges and possibilities

MIHÁLY SIMAI

The EU is not a ready made building but one in construction. In the 1st decade of the 21st century the building process goes on under new global and local conditions. Because of this the changes in a world in the process of globalization, the demographic polarization, the transition to a society and economy based on knowledge, the new international relations of the authorities, the change of the global production map and the appearance of new competitors are modifiers of not merely the external conditions regarding the evolution of the European Union but also of the economical and international relations' system and of the interest relations of the member states as well. The agents that govern the future of the European Union,

a more profound analysis of the decisive conditions regarding the chances of adhesion, the future of the European Union, the outline of alternative ways are - from the point of view of expectances - of an utmost importance for the new member states and for those countries that are on the verge of adhesion. The above mentioned also influence to a great extent the chances of adhesion of the lastly mentioned countries.

The Lisbon Strategy of the European Union: What do we need after the "change"?

ÁDÁM TÖRÖK

The Lisbon Agenda of the European Union was published in 2000 as the programme of Europe's catching up to its trans-Atlantic competitors. The original objectives of the strategy were highlighted by several "mid-term" reports as irrealistic if to be accomplished by the original deadline of 2010. The strategy was therefore thoroughly revised in 2005 and underwent changes of content along with dropping its former fix deadline of 2010. Its original targets related to competitiveness improvement were transformed into a programme of more growth and jobs. The study focusses on the transformation of the strategy and its remaining weak points. The latter include, for instance, the vague elements of SME policy, the problematic character of the objective "make Europe more attractive to invest and work", and the elements of fiscal policies and legal systems potentially deteriorating competitiveness.

Romania on its way to economical and monetary union

SILVIU CERNEA

Romania satisfies the majority of the criteria necessary to adhere to the European Union. Yet, it needs to make further efforts in order to reduce the postponement to what regards the indicator "PIB/inhabitant" in comparison to other countries. It also needs to make final the structural, budgetary and monetary convergence. The author demonstrates that in the case of our country "real convergence" does not have to be considered a condition but rather a result of its adhesion to the European Union. However, it is necessary that at the present stage the authorities focus on the attainment of such a type of convergence. According to the demonstration comprised in the study "nominal convergence" will constitute a priority only in the period after the adhesion to the EU and until the introduction of the EMU. In the continuation of the reforms and economical development an important role is played by external help which has been reduced in its volume and efficacy until the present moment.

Romania's chances for adhesion to the European Union

BÉLA KÁDÁR

The 14th State Conference of the Hungarian Economists' Association from Romania took place at Odorheiu Secuiesc in September 23 - 25 2005. In the dissertation presented at this conference the President of the Economists' Association from Hungary displayed some aspects regarding Romania's chances for adhesion to the European Union. Referring back to the history of economical development of different countries he highlighted the successes, the dropping behind, the apparition of differences on an economical level. He is of the opinion that these have always been less or more influenced partially by internal and national processes and partially by external, international processes, by geographical conditions, cultural factors, and political particularities, by beneficial or unbeneficial historical constellation. In order to sustain this opinion he gives a series of precise examples such as the consequences of the Napoleon wars, the apparition of free capitalist competition, the gradual abolition of turnpikes regarding the flow of resources, the process of globalization, etc. As unavoidable consequence the rhythm of economical growth was accelerated the relationships between the different countries became deeper, civilization processes were expanded, rivalry between countries, regions was intensified, etc.

The importance of the rival capacity for the adhesion of the country is outlined. From this point of view Romania is marked as stunted in comparison to Central European and South - Eastern countries. Because of this it is necessary to make an effort for the substantial improvement of rival capacity of the country. In this case the state plays an important role in the improvement of the economical structure of the country.

In the same time it is outlined the special importance of the requests on a sub - regional flat. How much more so this stunt-

ness is more evident especially in those regions which have a special role from the point of view of strategic exigencies concerning Romania. Such exigencies are: completion of passing to market economy, European integration, stuntness concerning efficiency of institutional system functioning in comparison to other countries, development of infrastructure, etc.

From the point of view of the answers given to the provocations to retrieve stuntness the author considers it a positive sign that there was a pass - even if a delayed one - over the most difficult phase in market economy, the rhythm is especially highly developed, inflation immersed, the field of export has expanded, deficiency of public administration has been reduced. All of these have led to the growth of international faith in Romanian economy.

In the author's opinion the decrease, lessening of stuntness will be an important driving force for Romania. As what adhesion is concerned appreciation of the importance of the country's strategy will grow. We have to take into account the perspectives of the European Union's orientation towards the Balkans and in time even towards the rich oil resources from the near Orient. These will confer an especially important transition role to Romania, being in the same time an assurance of important income. This latter situation will stimulate foreign capital investments that are so much necessary in preparing for the adhesion and which, in the present, is especially modest in comparison to other Central European and South - Eastern countries.

Romania in the spotlight of globalization and European integration

MARCEL MOLDOVEANU

The reflections about Romania's place and role within the context of globalisation and European integration must begin with the scientific evaluation of the new dimensions of globalisation and regional integration. This should be done with the help of a deeper radiography upon the complexity of economical and social phenomena that the Romanian society confrunts. There should also be evaluated the fundamental coordinates of the evolution of international relations at the beginning of the century and of the millenium and should be taken into account the rapid and profound mutations that take place on the Scale of the enormous geo-economical and strategic spaces of the world.

There should be taken into consideration that in the context of the recent "wave of globalisation" that is characterised by the explosion of technological and informational flows and by their promulgation on a global scale, by the liberalisation of trade and funds (the creation of a global financial space), by internationalisation of products, by amplification of the ecological components of development and by growth of the role of the transnational society - there were no such previous cases. The most performing economics proved to be those which adapted themselves more rapidly and more efficiently to world economy.

I consider that in the context of highlighting the process of globalisation and regionalisation Romania needs to evaluate its strategic purposes regarding its relations of intraregional cooperation. This should be done through a process of thinking over the options, in certain segments through taking into account the national interest of complete adhesion to European and Euro-Atlantic structures and to the ex officio of the objective necessity to connect faster to the world cicuit of material and spiritual values.

Besides the world problem - used to say the great diplomat Nicolae Titulescu who had universal calling and was elected consecutively twice the President of the Society of Nations - there are the regional problems and those which shape the former are the regional interests of the so called Europe.

The problem regarding Romania's and Hungary's place and role in the context of globalisation and European integration must be a constant subject of analysis and reflections on the level of governmental and non-governmental institutions, of the collective of scientific research of the Academy of Science in Romania and Hungary.

It is a great honour to say that in this rationality of spiritualising the frontiers by politic - diplomatic, economic, scientific and cultural - human cooperation there is also inscribed the intercession of the participants in the 14th Annual Conference of Economists. The latter is a scientific manifestation of national and international span organised under the 14th Annual Conference of Hungarian Economist's Society of Romania. It had as its main aim the multidisciplinary onset of the defining coordinates of the globalisation and regional integration phenomenon, and in this context of the phenomenon of adhesion and total integration of Romania and Hungary in the European Union.

Changes of tax politics in Hungary after the adhesion to the EU from 2004

ZITA BEDŐHÁZI

The equitable and efficient taxation is a continual subject for debates in economics. The theory endeavors to tackle debates concerning taxation around two directing principles. The first one is based on utility principle approach, the second one is focused on equilibration of individual and social actors. Recently a part of functions of economy means infrastructure development and financial support tasks in order to back up national firms in international competition. Tax system drains earnings from firms that - according to their functions - could be chucked at firms, entrusting them. Many authors argue that mediation by state of local maintainable functions (draining of funds and reallocation of them) not efficient. According to the nature of tax systems of developed countries, Hungary belongs to higher tax load countries. In order to resolve tax diminution and mechanism transformation the reform of these systems was necessary. This is the aim of the 13 paces tax moderation package of reform package - named 100 paces program - of Hungarian Cabinet.

The Transylvanian Alps' Basin as the future European transnational macro region - the goals of common cohesive politics

GYULA HORVÁTH

From the point of view of the development of the natural regions, economical and administrational units the political changes and economical transformations that took place in the 1990s resulted in controversial processes. The gradual conquest of the market economy that was loaded with difficulties led to a powerful differentiation among all national economies. The collapse of the earlier economical structure, the building of the new economy had different effects upon some regions. The regional differences started to grow in number, and the advantages of the political change show different regional placement.

In the line of factors that have a positive effect upon the reorganisation of economy we have to assign an important role to the European relations of integration in those countries that signed an adjoining contract with the European Union in the last decade. One of the basic requirements of union partnership was namely that the possible members have to be prepared for the application of effective politics concerning regional development. Other requirements say that within the frame of their economic policies they have to apply such goals and tools which serve the moderation of regional differences. They also have to found new institutions and they have to create possibilities to develope the regional cohesion abroad. The distant result of Union membership is the chance to reform the relations of integration that has been shaped along centuries in a modern way. Because of the geopolitical sitaution of the region that is due to the various forms of ripeness necessary for adhesion the attainment of the desired state leaves something to do for politicians, researchers and specialists in economics as well, for long decades.

The study offers motivations for the creation of the transnational macroregion in the Transylvanian Alps' Basin. It takes turns to discuss about the more important constituents of the regional transformation of the area, about the experiences connected to the elementary programmes serving the moulding of the cohesion's long term task and it makes suggestions for the possible topics related to the Hungarian - Romanian cooperation in the planning of development.

Experiences of the making of The 2nd Plan for National Development

LÁSZLÓ FARAGÓ

In the following seven (+2) years the development of the Middle-East European countries that have recently joined in or are on the verge of joining in is, to a large extent, determined by the type of the national development plan (more exactly the Referential Frame of National Strategy and operative programmes) that is being prepared. The planning process presupposes a lot of dilemmas. The way of fulfilling the cohesive politics and the Lisbon strategy is not unambiguous. The experiences gained so far have shown that there is no possibility to visualise the national peculiarities. The Committee from Brussels demands the achievement of uniform priorities/goals. Planning itself is source oriented and does not organically assimilate with systems and practice of planning that have been formed along history. The Hungarian goal systems and the OP structures, due to practical causes tend to show Strategic Directions of the Community. At the end of the article the author presents suggestions of the Regional Research Centre of the HAS.

Cuprins

József Somai:
Alternative politicii economice - șansele de aderare a României 1
Mihály Simai:
Căi alternative pentru UE în lumea secolului XXI:
Provocări și posibilități noi 4
Ádám Török:
Strategia Uniunii Europene din Lisabona pentru articolul intitulat:
De ce avem nevoie după „schimbare”? 10
Silviu Cernea:
România pe drumul spre Uniunea Economică și Monetară (UEM) 14
Béla Kádár:
Șansele aderării României la Uniunea Europeană 21
Marcel Moldoveanu:
Români în lumina globalizării și integrării în Uniunea Europeană 25
Zita Bedőházi:
Schimbări în domeniul impozitelor din Ungaria
după aderarea la Uniunea Europeană din 2004 31
Gyula Horváth:
Depresiunea Carpatică, ca viitorul macro-regiune europeană
transnațională – scopurile politicii de coeziune comună 35
László Faragó
Experiența pregătirii Planului al II – lea
pentru Dezvoltarea Națională (2007-2013) 44

Rezumatul revistei în limba română și engleză 48

Contents

József Somai:
Alternatives of economical politics - Romania's chances for adhesion 1
Mihály Simai:
Alternative ways of the European Union in the 21st century:
New challenges and possibilities 4
Ádám Török:
The Lisbon Strategy of the European Union:
What do we need after the "change"? 10
Silviu Cernea:
Romania on its way to economical and monetary union 14
Béla Kádár:
Romania's chances for adhesion to the European Union 21
Marcel Moldoveanu:
Romania in the spotlight of globalization and European integration 25
Zita Bedőházi:
Changes of tax politics in Hungary
after the adhesion to the EU from 2004 31
Gyula Horváth:
The Transylvanian Alps' Basin as the future European
transnational macro region - the goals of common cohesive politics 35
László Faragó
Experiences of the making of
The 2nd Plan for National Development 44

Rezumatul revistei în limba română și engleză 48